

Isroel berättar

”I Vilne, som i många andra större städer, kunde judiska barn välja olika skolformer. Tillhörde man en ortodox judisk familj, valde man en chejder (religiös judisk skola) och därefter hade pojkarna möjlighet att gå på en jeshive, en talmudskola, där man studerade religiösa texter.

De mer sekulär judarna satte sina barn i en annan judisk skola. Det var inte ofta som man lät barnen gå i en vanlig skola med ickejuda barn. Judarna levde i samma grannskap och även om man inte var religiös så höll man på traditioner, observerade kosherregler och firade helgerna. Dessutom ville man inte utsätta sina barn för antisemitiska påhopp, vilket var vanligt då.

Min familj var ganska förmögen. Pappa hade ett handskmakeri. De tillverkade fina skinnhandskar och företaget gick bra. Därför hade familjen råd att betala avgiften för en privat judisk skola, även kallat ett läroverk. Rektorn för skolan var angelägen om att alla barnen skulle ha möjlighet att i åttan kunna flytta till en statlig skola, där de kunde ta studenten. Därför såg han till att vi barn även fick lära oss latin förutom hebreiska, jiddisch, tyska och modersmålet polska. Från 1935 var det förbjudet för judar att läsa högre studier. Jag slutade då skolan och hjälpte pappa i handskmakeriet och fick lära mig en hel del av yrket. Det var tänkt att jag skulle arbeta tillsammans med min pappa och ta över företaget. Men kriget kom och allt blev annorlunda.”

Uppgifter:

1. Intervjua en äldre person, född på 20- eller 30-talet. Fråga hen om hens skolgång. Det spelar ingen roll om hen är uppvuxen i Sverige eller i ett annat land. Ta gärna ett foto på personen och skriv ned hens berättelse.

Ta hjälp av följande frågor, men gör också egna:

Vilken typ av skola gick du i?

Var skolan gratis?

Hur många år gick du i skolan?

Gick flickor och pojkar i samma skola/i samma klass?

Fanns det judiska elever i skolan?

Vilka ämnen tyckte du om? Vilka tyckte du inte om?

Vilka språk fick ni lära er?

Fick man betyg?

2. Jämför Israels skolgång med några av de äldres, som ni intervjuat. Vad liknar och vad är olika?